

16

ȘCOALA

complet

VREMEI

1936/7

REVISTA
PEDAGOGICĂ
CULTURALĂ

A ASOCIAȚIEI
ÎNȚĂȚĂTORILOR
DIN JUD. ARAD

CUPRINSUL

Ion Blăgăilă: Innădim încă un an de viață

Pedagogice:

Ion Brazdă: Conducătorul și școala arădană

Vasile Lădaru: Activitatea extra școlară în spiritul vremii

I. V. Dincă: Datorii sfinte

Diverse:

Ana Mihalache: Din monografia satului Baia

N. Șerban: Farmacia școlară

Cărți și reviste:

Tudor Arghezi: Cartea cu jucării (*R. Ponta*).

Dr. E. Nicoară și V. Netea: Murăș, Murăș apă lină (*Pl. Stănică*).

Mihai Lungianu: Din țara lui Alb Împărat

Sfarmă-piatră, Zarandul, Generația de mâine, Zorțile Romanașilor, Drumul nou, Plastica, Cronică dramatică (*I. Blăgăilă*)

Apel și informațiuni.

Biblioteca
Raionului Arad

ARAD
ANUL VIII.

Nr. 1.

IAN. 1937

„Școala Vremii”

REVISTĂ PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

APARE SUB CONDUCEREA
UNUI COMITET DE REDACȚIE

Red. respons.: **EUGENIU SPINANȚIU**, inv. dir.
Administrator: **SABIN MIHUȚIU**, învățător

**Manuscrisele nu se mai înapoiază.
Anunuri și reclame se primesc după
învoială.**

**Manuscrisele, revistele pentru schimb
și cărțile de recensat se trimit pe adresa:
Redacția revistei „Școala Vremii”, Arad
Bulev. Carol, 66 (Casa învățătorilor).**

**Correspondența privitoare la admi-
nistrație: abonamente, schimbări de
adresă, revistele înapoiate etc. se trimet
pe adresa Administrației: Dl. Sabin Mihuț,
Arad, str. Eminescu 43.**

Abonament anual Lei 60. Un exemplar 6 Lei.

Secretar de redacție:
ION BLAGĂILĂ.

„Școala Vremii”

REVISTA PEDAGOGICĂ-CULTURALĂ

a Asociației învățătorilor din județul Arad.

Apare lunar, afară de lunile: Iulie și August.

ANUL VIII.

Arad, Ianuarie 1937.

Nr. 1.

Innădim încă un an de viață

Revista noastră intră, cu numărul acesta, în anul opt de apariție.

Cititorii cunosc toate năzuințele ce s'au depus de colaboratori, pentru ridicarea ei la nivelul de față. Așa că nu mai e necesar să recapitulăm eforturile și munca desinteresată pusă în serviciul ei și prin ea, în serviciul școlii românești din părțile arădane.

*Lipsiți de prețiosul concurs al fostului director și animator, neuitatul educator **Teodor Mariș**, testamentul lui, în ce privește revista, l-am respectat; și azi, când suntem la un capăt de timp, care ne indică și un an împlinit dela moartea lui, ridicăm o fierbinte rugăciune la cer, către atotputernicul Dumnezeu, să odihnească sufletul lui bun și mare, cu cei aleși, fiindcă îndemnurile pe care ni le-a dat au fost bune și ducătoare la scop.*

Acum la începutul anului acestuia, spre mulțumirea noastră și a tuturor, privim cu încredere în viitorul acestei reviste.

*Onorată în anul trecut cu o colaborare prea prețioasă a Dlui Profesor Universitar **C. Rădulescu-Motru**, marele nostru filosof, și aceea a Dlui **C. Georgiade**, renumitul nostru psiholog, ne leagă o speranță mare și ne dă totodată o încredere neșovăitoare în anul 1937.*

Nouii colaborări și colaboratori ni s'au anunțat, dintre conducătorii spirituali ai scrisului românesc. Tuturor le aducem mulțumirile noastre din inimă curată și suflet dornic de perfecționare.

Continuatori ai aceleiași linii de vederi limpezi și înfăptuiri reale în domeniul psiho-pedagogic, vom păzi această revistă de toate curentele viciate, care ar târi-o sub nivelul unei tinute demne și hotărâte. Conduita ei va fi aceeași; în ceace i se va permite schimbare, va fi numai concordanța cu evoluția tehnică, orientarea cu pasul vremii, al științei și progresului uman.

Că ea va fi primită cu același drag de învățătorii de pretutindeni, precum și de alți doritori de cultură, nu ne îndoim. Ne întărește în acest gând maldărul de scrisori cu laude la adresa revistei, sosite din toate părțile țării, precum și recenziile ce i s'au făcut anul trecut în toate ziarele și revistele de seamă din țara noastră.

*Și pentrucă nu e în obiceiul nostru să ne lăudăm și să trîmbităm succesele noastre prea modeste (de altfel nici spațiul nu ne permite, fiindcă ne-ar trebui multe pagini să înșirăm numai scrisorile sosite din **Basarabia**) la cererea unei colaboratoare, redăm un singur pasagiu din recenzia ce un distins confrate o face revistei, în No. 12/1936, al ziarului „Ogorul Învățămantului Român”: „La granița de Vest a României, Asociația învățătorilor din județul Arad, tipărește lunar o revistă care prin cuprinsul și felul cum este scoasă de sub teascul atâtor tipărituri, poate șede cu vrednicie alături de consurorile sale din occident...” Și confratele închee, după citarea articolului dlui Prof. C. Rădulescu-Motru: „Urmează judicioase articole iscalite de d. C. Dogaru, etc. bogate recenzii, în adevăr o... școală a vremii!” ...*

Cu numărul de față, înnădim revistei încă un an de viață și gânduri înalte. Dumnezeu să ne ajute ca să le împlinim ...

Ion Blăgăilă

PEDAGOGICE

Conducătorul și școala arădană

S'au împlinit în scurt timp — putem spune — o realizare efectivă, înce privește legea școlară, principiul obligativității învățământului și instituirea principiilor noi în școala arădană.

Suntem în al treilea an de conducere pricepută, a unui devotat al școlii și al unui neobosit revizor școlar.

Privit la început cu oarecare făcere, acest om al faptelor și subliniem nu al vorbelor, putem spune că își culege azi cel mai frumos succes al unei munci asidue și dezinteresate, prestată cu atâta stăruință în ogorul școlii de pe aceste scumpe meleaguri.

Este omul iubit de cei pe care-i conduce, și cari pentru dragostea lui au făcut și chiar imposibilul, numai ca să ridice nivelul educației și școlii românești din orașul și județul Arad, la un rang de școală apuseană, cu care nu se poate compara cea a vecinilor noștri de peste graniță. Este cea mai cavalerescă palmă ce o servim revizionismului și cea mai bună dovadă ce o înmănam prietenilor cauzei românești, aci la granița de Vest.

Așa înțelegem să consolidăm această graniță și așa lucrează

conducătorul învățătorimii din fruntea județului Arad, d. Lazar Igrîșan, la betonarea unui dig de care să se lovească, fără a-l putea trece, râvnitorii noștri dela Budapesta.

Ce a făcut omul acesta pentru școala românească, se va vedea din cele ce se spun în telegramele și cuvântările de mai jos, noi mai spunem doar că, Lazăr Igrîșan va fi scris cu litere de aur, în cartea vieții dascălești și a școalei românești de pe aceste meleaguri.

Niciodată acest conducător nu a abuzat de oficialitatea în care se complac mulți „șefi“, ci alături de învățători, a luptat pentru îmbunătățirea soartei lor și mână în mână cu ei, a pus toată stăruința, în dotarea lor cu diferite patrimonii, cu diferite instituții, ca bancă, societate de ajutorare, librărie învățătorescă, cooperative școlare, etc. care să ajutoreze cât de puțin soarta grea a învățătorilor.

Și pentrucă totdeauna ați fost alătura de noi domnule Revizor, fiți siguri că și noi vom ști să vă răsplătim cu cel mai sincer devotament, și vom fi nedespărțiți de D-Voastră întotdeauna, împlinind fără șovăire ordinele ce ni le veți da.

Acest semn am ținut să vi-l fluturăm aci, înainte de-a reda frumoasa Infrunire a mănunchiului de inimi învățătoresți din ziua de 1 Ianuarie 1937, când în numele nostru și al școalei de pe aceste întinsuri, ați omagiat și felicitat pe înalții demnitari ai Statului nostru și pe conducătorii noștri, cărora le facem loc în inimile noastre, cu aceeași iubire caldă, cu care vă înconjurăm pe D-Voastră.

Să ne trăiți la mulți ani, cu sănătate deplină. Învățătorimea arădană vă va păstra și în viitor aceeași dragoste curată, ca și până acum...

Șeful învățământului din acest județ a fost felicitat în numele învățătorilor, de d. *N. Cristea*, președintete asociației învățătorilor din orașul și județul Arad.

Domnule Revizor,

Învățătorii orașului și jud. Arad, folosesc prilejul zilei de azi a Vă prezenta calde și respectuoase felicitări. În numele lor, noi cei prezenți ne permitem a saluta de anul nou într'o atmosferă plină de plămădeala dragostii, pe șeful învățământului primar din această parte a țării. Facem acest gest învăluși de cel mai sincer devotament față de persoana care înfruchipează dorințele și aspirațiile corpului didactic primar, precum și principiul de autoritate atât de necesar într'o

muncă de consolidare metodică și îndrumare a învățământului nostru românesc.

Este un vechiu obicei ca în pragul unui nou an să se formuleze bilanțul muncii săvârșite și să se împletească programe pentru zilele viitoare. Din cel dintâiu să se conceapă învățăminte și convingeri pentru credințe și sugestii ce ne stau înainte, iar din al doilea să răsară adânci doruri de realizare a adevărilor legănate în tresăririle intime ale moștenirilor noastre. Un scurt epilog rezumativ asupra anului 1936 ne aduce în situația de a spune răspicat că, în anul trecut învățământul nostru primar din acest oraș și județ, prin cugetele onești și clasică manifestare a învățătorilor, s'a înrudit cu aspirațiile neamului și cu criteriile lui etnice. Năzuințele muncitorilor culturali ai satelor au fost oglinda strălucitoare a creațiunii și verdictul definitiv al sufletului nostru. Prin învățătorii neamului s'a descifrat specificul românesc și s'a apărat prerogativele sângelui. Cultura națională s'a instalat în drepturile ei și prin o firească înlănțuire s'a legat într'un tot armonios tabloul românismului. Bucurându-se de încrederea absolută ce li-ați acordat-o fără precupețire ei, cei înrudiți cu meseria și suferințele vieții cotidiene s'au decretat de paznicii pedagogiei naționale, primind sfaturi și îndemnuri din evanghelia tradițiilor noastre seculare. Așa i-ați cunoscut în sălile de clasă, astfel i-ați văzut în postură de priveghere la granițele acestui pământ, pe deplin conștienți de interesele rasei și valoarea morală a ideii naționale. Și ce mândrie românească vă radiază fața, când în misiunea culturală ce o faceți ați prins din munca învățătorilor ritmul măreț al realității și le-ați înțeles frământările. Cinstelor, doctrinarilor testamentului lui Eminescu, respect și călduroase felicitări șefului lor, care i-a simțit din adâncimea convingerii și i-a povăluit.

Cât privește sbuciumul zilei de mâine, sub care trebuie să se strecoare acești fanatici culturali, desvăluirile sufletești din trecut sunt proiecțiuni luminoase pentru viitor. Cei ce au știut să reoglindească în mod real ritmul de simțire al neamului și să agite o întreagă societate în chestiuni naționale prin programatica îndrumare a șefului lor, vor ști și în clipele viitoare ale noului an să inaugureze o epocă de misiune istorică și o concepție de morală adecvată intereselor generale. Munca din trecut e cheazășie în viitor. Înțelegeți-le credința și tumultul de forțe ce izbucnesc pe seama celor mulți în educație

și atunci totul va fi bine. Iar acum, cu ocazia noului an, în numele învățătorilor, îți fac urarea cu versurile exprimării noastre populare:
Anul nou ce astăzi vine, să-ți aducă dar și bine,

N. Cristea
preș. asoc. Inv. Arad

Iată și ce a răspuns d. Lazăr Igrășan, acestor mișcătoare cuvinte:

IUBIȚI COLEGI

Vă mulțumesc pentru urările de bine, exprimate șefului inv. primar din județul Arad, cu ocazia zilei de anul nou, 1937.

Această zi, este un bun prilej să ne coborâm în sufletul și în conștiința noastră, să ne verificăm rezultatul zbuciumului nostru de îndrumători ai unui neam fraged încheșat, care și-a împlinit idealul nu de mult, și a cărui, lacrimi și dureri încă nu sunt alinate.

Este ziua în care să ne strângem noi puteri pentru a încununa sfârșitul anului școlar ce vine, cu rezultate tot mai frumoase și mai valoroase.

Suntem singura clasă de oameni îngrijorați de soartea țării și viitorul neamului. Azi, când cele mai multe popoare vor să se îmbrânțească din nou, provocând încăerare mondială din care nu se poate vedea sfârșitul, dela noi așteaptă țara să pregătim sufletele pentru a putea preîntîmpina orice dezastru. În mîna noastră este soarta neamului și să grijim, că avem mare răspundere.

Că vom avea o cruce la cap sau urmașii ne vor blestema, de noi depinde...

Doresc ca anul ce vine, să vă aducă tuturor bucurie și spor la muncă.

Mai am câteva cuvinte, pe cari vi le spun cu toată satisfacția sufletească.

Verificând bilanțul activității frașilor învățători din orașul și județul Arad, exprim bucuria și mulțumirea în numele Ministerului Instrucțiunii, pentru munca depusă cu atîta succes în educația școlară și munca extra școlară. Județul Arad este în fruntea tuturor celorlalte județe pe terenul învățămîntului și al obligativității școlare. Am ajuns cu frecvența la 98% și am pus analfabetismul în amintirea trecutului. Educația pregătirii premilitare este condusă de cei 60 învățători ofițeri de rezervă, comandanți de centre și subcentre. Din punct de vedere economic, agricultura se raționalizează prin câmpuri de expe-

riențe și de demonstrație, tot cu concursul școlii: Tărâniea noastră își muncește astăzi fiecare brazdă de pământ, în mod rațional și sistematic.

În județul nostru aproape nu este școală să nu aibă cooperativă școlară sau casă de economii.

Și toate acestea, datorită harnicilor mei învățători, cu cari colaborez și cu cari voiu reuși să fac o mândrie națională din școala românească de pe aceste meleaguri.

Iată de ce doresc înfrățirea noastră colegială și colaborarea în mod spontan și unitar, în toate acțiunile noastre în folosul țării și al neamului.

Lazăr Igrășan, Rev. școlar

Cu acest prilej s'au expediat următoarele telegrame:

1 Ian. 1937.

M. Sale Regelui Carol II

București

MAJESTATE,

Învățătorii orașului și județului Arad, de Anul nou, vă doresc Domnie glorioasă cu sănătate și Vă asigură că vor lucra neconțenit pentru pregătirea fiilor de Români, în dragoste de neam și iubitori de Rege.

Revizor școlar
Lazăr Igrășan

Preș. as. inv. Arad
N. Cristea

TELEGRAMA—RĂSPUNS.

Lazăr Igrășan, Revizor, Școlar

Arad

București, Palatul Regal, 9 Ian, 1937.

Majestatea Sa Regele, mă autoriză să vă transmit Inaltele sale mulțumiri, pentru frumoasele urări exprimate de Dv. cu prilegiul anului nou.

Directorul secretariatului particular al M. S. Regelui
Eugen Buhmann

D. Dr. C. Angelescu, Ministrul Educației Naționale

București

Învățătorimea Română din orașul și județul Arad, vă asigură de întregul lor sprijin și vă dorește mulți ani. Străjuitori la hotarele graniței de Vest, îndemnați de cel mai sfânt ideal în cursul anilor dela

unire, au pus analfabetismul în negura trecutului și au asigurat frecvența școlară la 98%. Incepem anul cu însuflețire, nădejde de mărire și întărire a scumpei noastre Patrii.

Revizor școlar
Lazar Igrășan

Președintele as. inv. Arad
N. Cristea

Dlul Inspector General Evuțian, Șeful Regiunii

Timișoara

Învățătorimea română din orașul și județul Arad, vă dorește mulți ani și vă asigură că vor lucra cu drag pentru ridicarea școalei din regiunea Dvoastră a neamului și întărirea Patriei.

Revizor școlar
L. Igrășan

Președ. asoc. inv. Arad
N. Cristea

Dlul D. V. Ţoni preș. Asoc. Gen. a Invățat. din România București

Învățătorii jud. Arad, Vă urează ani mulți în serviciul școlii și învățătorimii.

Revizor școlar
L. Igrășan

Preș. asoc. inv. Arad
N. Cristea

Nu putem servi o mai lăudabilă colaborare între asociația învățătorilor și oficialitatea școlară, ca cele de mai sus.

Iar cât privește solidaritatea noastră ca breaslă, e de ajuns să pomenesc că, în ziua de 1 Ianuarie 1937, toți învățătorii și directorii din Arad au luat parte la serviciul divin în corpore, având în frunte pe Revizorul Lazar Igrășan și pe președintele asoc. inv. N. Cristea. Dela biserică, tot în corpore, s'au înapoiat la revizorat, unde a avut loc solemnitatea de mai sus, desfășurată într'o atmosferă plăcută, după care cei prezenți au plecat foarte mulțumiți.

Ion Brazdă.

Pentru măsurarea acuității vizuale, colegii se pot folosi de scara optometrică Monnoyer, editată de d. V. Nicolaescu Dir. Șc. apl. Arad.

Activitatea extrașcolară în spiritul timpului

Această latură a activității învățătoresți, atât de deplăcut neglijată de unii colegi cari socotesc suficientă munca depusă în interiorul clasei, ba chiar și aceasta prea obositoare, trebuie să capete azi o alură nouă și un colorit potrivit momentului pe care îl trăește societatea românească. În vechiul Ardeal de sub stăpânirea de tristă și veșnic odioasă amintire a Ungurilor, activitatea extrașcolară a învățătorului român avea scopul sublim de a ține mereu trează conștiința națională, de a căuta să contrarieze influența culturii maghiare și de a emancipa poporul român, material și moral, de sub tutela oprimentă a Ungurilor, pregătindu-l pentru viața națională liberă de orice asuprire ce avea să vină mai târziu. Cum și-au îndeplinit ei această datorie, s'a văzut la marele examen pe care l-a trecut suflarea românească în timpul marelui războiu, unde dorul de libertate și conștiința națională s'a manifestat atât de măreț în actele de arme, și în actele politice săvârșite în unison de tot neamul românesc. Actul unirei, adunarea dela Alba-Iulia, regimentele de voluntari ardeleni, Gărzile naționale din timpul bolșevismului maghiar sunt manifestări ale neamului românesc din Ardeal, care dovedesc înalta pregătire sufletească pe care apostolii naționalismului au dat-o neamului românesc înainte de războiu, conștiința de stăpânitori legitimi ai pământului ardelenesc și independența culturală care a premers independența politică. Învățătorul de atunci a îndeplinit cu conștiințiozitate imperativul timpului, meritând toată lauda și admirația, mai ales că a avut de luptat cu o stăpânire vitregă care nu vedea cu ochi buni redesteptarea unui neam din somnul milenar. Învățătorii lui Haret din țara veche, aveau ca obiectiv precis al activității lor, ridicarea materială și morală a țărănimii căreia i se anunțau zorii libertății depline și nu era îndeajuns de pregătită sufletește pentru zilele cele noi. Toată activitatea din școală și din afară de școală a acestor generații dăscălești, a urmărit acest scop unic, cuprinzând în acelaș timp tendința pentru realizarea visului de totdeauna al neamului: Unirea cea mare și definitivă.

Istoria politică și culturală a celor vremuri va înregistra munca asiduă în slujba idealului de atunci al neamului și nu va putea trece sub tăcere jertfa zilnică ce au adus-o pe altarul naționalismului, acele eroice generații de apostoli. Ziditori de suflete mărunți și necunoscuți, răsplățiți adesea cu ocări și foame, ei au fost madreporii umili ce au clădit prin sforțări comune insula cea mare a țării de azi, pe care niciun val n'o va mai putea acoperi și niciun cataclism n'o va mai putea face să dispară sub apele turburi ale străinilor care i-ar dori scufundarea.

Astăzi rolul social de promotori ai datinilor reînviată și ai organizării solide pe temeiul de rasă și credință a națiunii, se dublează, căci vremea e turbure, bat vânturi avane, se aud zângăniri de arme și vânturile apusene ne aduc miros de sânge frățesc ce curge din abundență pe altarul unei patrii invadată de fiarele roșii, iar cine n'are sufletul și brațul tare, nu va putea înfrunta urgia vremurilor ce se anunță. Activitatea în sensul arătat de ceasul actual, bazată pe necesitatea neamului românesc de a fi tare pe pozițiile câștigate, tare moral și material, e imperativul ce ne leagă să-l înfăptuim.

La vremuri noi, oameni noi; la împrejurări deosebite, activitate cu țel deosebit. Totul însă urmărind un scop suprem și unic: Intărirea neamului și înălțarea lui tot mai sus tot mai departe.

Am suferit până azi de o criză de ideal. Românii s'au bălăbănit leneși în apa caldă de băltoacă stătută, a ideologiei pacifismului universal, dormind mulțumiți pe laurii câștigați de sutele de mii de eroi ce dorm sub glia sfînită. Vecinii au adunat ură în suflet și forță explosivă în depozite, spre a ne potopi, când cred ei, că le va răsări soarele unei dreptăți imaginare.

Am auzit de mult glasul lor plin de ură improșcându-ne zilnic cu insulte și ocări, dar nu ne-am sesizat și nu le-am răspuns cum se cuvenea. Am auzit de multe ori glasul lor plângător de cerșetori al milei internaționale, răsunând la Geneva la Londra și la Roma, cerând libertatea noastră, dar nu ne-am sesizat. A trebuit, ca după atâția ani de idiferentism imoral și criminal, să se producă recenta explozie verbală dela Milano a Ducelui Italiei, ca să ne vedem rușinea de a fi stat inactivi. Când am fi putut face din sufletul și din trupul Ardealului cea mai formidabilă cetate a românismului, am făcut din sufletul lui arenă de lupte fratricide, iar din trupul său teren de exploatare pe care înflorește azi ca și în trecut buruiana străină. Ce mult am pierdut din greșala noastră și din lipsa unei înalte concepții despre misiunea neamului românesc în lume! Dușmanii ne-au crezut niște tembeli pe cari îi poți insulta cum vrei căci nu au putere de a reacționa demn. Străinii ne-au crezut nedemni de binefacerile ce Dumnezeu ne-a făcut dăruindu-ne o țară atât de fertilă și atât de plină de frumusețe. Noi am făcut tot ce ne-a stat în putință să confirmăm cu lux de greșeli părerea ce și-a făcut-o lumea despre noi. Rar de tot când sa ivit un om să strige puternic că a sosit timpul să arătăm cine suntem și ce putem ca neam încheșat, el a fost ascultat numai din curiozitate, ba chiar a fost zeflemisit, și glasul lui s'a pierdut în pustiul indiferentismului, de multe ori huiduit de dușmanii interni, cari ne-au dorit dărâmare și compromisul.

Am înăbușit sufletul eroic al neamului pe temeiul că pacea eternă se va scobori ca un divin balsam și neamurile se vor înfrăți ca tigrii cu gă-

zelele și lupii cu oile. Niște absurzi învățați ai căror origine etnică nu e tocmai românească, pretindeau să scoatem din istorie toate aluziile la vechile dușmăniile dintre români și alte neamuri, să facem uitate chinurile lui Horia și lancu să înăbușim în sufletul copiilor avântul spre jertfă pentru patrie, și să le ascundem exemplele mărețe ale străluciților străbuni. Au fost și naivi cari au încercat să se conformeze acestor utopii stupide moleșitoare de suflete și deschizătoare de drumuri largi spre universala lașitate.

Activitatea extrașcolară a învățătorimii de azi să fie condusă de poruncile cele mari ale destinului neamului românesc aplicate la generațiile în viață și la chemarea timpului. Nu știm ziua când o furtună nouă va involbura fața Europei și ne va lua în vârtejul ei amețitor. Un lucru e sigur: avem dușmani neadormiți cari nu ne vor lăsa să fim numai spectatori. Trebuie să fim tari, tari cu orice preț. Cine nu e tare își pierde și viața și libertatea. Avem libertate de apărare și fără de păstrat. Trebuie să năzuim mereu spre cer, de unde vine înțelepciunea și forța și să îndreptăm mereu inima și mintea poporului român spre lumină, forță și adevăr. Războaiele de azi sunt furtuni de fulgere și fier, cari îngrozesc ochiul și inima ca și izbucnirile vijelioase de vulcani. Trebuie să ai suflet de semizeu, ca să nu tremuri și să nu-ți ascunzi ochii de teamă. Trebuie să oțelim sufletele prin eroism și dragoste de jertfă, prin disprețul morții în fața datoriei Patriei.

Cel ce știe să disprețuiască moartea și s'o înfrunte cu eroism, acela va trăi vecinic. Pentruca să trăiască în vecinicie, neamul nostru trebuie să știe să-și lapede haina vieții pe câmpul de onoare așa cum vechii Daci mureau cu zîmbetul pe buze pentru apărarea Patriei lor. Mucenicii creștini eari au știut să moară în circurile Romei păgâne sfâșiați de fiarele sălbatice, au asigurat viața vecinică creștinismului, care a crescut mereu cu fiecare jertfă nouă.

Trebuie să învățăm poporul că nu este lucru mai de preț pe lume ca Patria și nu este faptă mai glorioasă ca jertfa totală pentru dânsa.

Poporul românesc are ideea de patrie în sânge, dar trebuie să-i ținem mereu trează această idee și să i-o exaltăm la maximum. Nici o națiune n'a însemnat și nu va însemna ceva în istorie, dacă n'a avut ca scop suprem și permanent mărirea patriei, ca forță economică, politică, ori culturală.

Ce frumos și înălțător fapt ar fi dacă în fiecare comună s'ar ridica un monument al unui erou național, a cărui jertfă ar fi mai cunoscută prin regiunea unde se află satul, ca icoană etern vizibilă și evocatoare de virtuți sublime unde să se incline tăcut fiecare român și unde în clipe de reculegere să culeagă din faptele unui erou, învățături pentru sine și neamul său. În cartea școlii sau a bisericii, la o răspântie de drum, monumentul ar

fi locul unde s'ar confrunta prezentul cu tot ce trecutul a avut mai bun. Generațiile lașe vor primi mustrări tăcute, generațiile pline de avânt și putere vor alerga la el spre a-și mângâia cugetul și a-și împrosăta forțele.

În orașele și satele Ardealului răsar și azi ca și în trecutul întunecatelor stăpâniri barbare, statui și monumente cari reamintesc mereu națiunii noastre pe asupritorii cei mai de seamă, încrustați și ciopliți în bronz și piatră. Ce rușine și ce lașitate! Trecem pe lângă aceste mărturii ale unui trecut străin de inima noastră și odios cugetului nostru, fără să ne gândim că în fiecare statuie maghiară este amintirea multă ce vizează viitorul neamului românesc și o forță formidabilă de întărire sufletească pentru dușmanii de de eri și de totdeauna. Dacă o stăpânire înecată în turpitudine și absență dela înalta-i chemare, n'a înțeles această necesitate națională, de a ne ciopli trecutul în piatră, ci nu în vorbe răsunătoare, să începem noi muncă de înfăptuire, de aici, de jos, din lumea muncitorilor necunoscuți și fără glorie cu credință nestrămutată că ne împlinim o mare datorie către Patrie, o datorie ce nu așteaptă altă răsplată decât aprobarea conștiinței și viziunea fericită a unui viitor național mare, la care vom avea mulțumirea să fi contribuit.

În activitatea extraordinară de azi trebuie să căutăm a lumina poporul asupra problemelor capitale ce trebuiesc rezolvate azi de neamul românesc și să-l pregătim sufletește spre a fi gata să sară ori când în apărarea libertății și patrimoniului național, lăsându-și confortul căminului cald și alergând cu inima avântată la cea dintâiu chemare, la granițele invadate de lifte. Să dezvoltăm spiritul eroic al poporului și să căutăm a învinge lașitatea și lipsa de demnitate națională, întâlnită cam prea des la o parte din Românii cari nu înțeleg că a trecut timpul când străinii comandau destinele noastre și că e cea mai mare rușine să te apleci umil în fața străinului ce e numai oaspe în țara ta. Chiar dacă posedă acel străin averile lui Croesus sau Auschnitt, el rămâne pentru românul de sânge un ins cu mai puține drepturi în țara românească, un ins ce nu poate fi pus pe aceeaș treaptă cu el, căci nu posedă nobilul blazon al sângelui Daco-Roman. Numai când vom învăța pe român că el prețuește de o mie de ori mai mult ca un străin și numai când el va fi conștient de superioritatea lui, îi vom trezi ambiția de a domina real în țara sa și nu se va mai lăsa călcat în picioare de toți veneticii încuibăți în casa lui și deveniți stăpâni pe avuțiile strămoșilor săi.

În Ardealul suferințelor milenare întâlnim și astăzi ca și acum o sută de ani spiritul servil și umilinta ce o simte un român în fața unui ungar. E drept că starea de servilism care a durat zece veacuri, a imprimat adânc în sufletul românului umilinta, dar n'a reușit să doboare mândria națională a întregului neam. O datorie sfântă avem astăzi de a reda tuturor mândria

națională și să înfierăm pe cei ce nu vor să înțeleagă că a te umili și azi în fața unui venetic este cea mai mare rușine.

Moralul și mândria națională nu i-o putem ridica fără a-i ridica starea materială care îl pune azi într'o vădită inferioritate față de minoritățile conlocuitoare. Inșă pentru ridicarea stării materiaie a românilor trebuie să intervină statul cu legi restrictive, cari să nu permită străinilor a se îmbogăți peste o anumită limită și mai ales să li se restrângă dreptul de proprietate a pământului românesc, în așa fel la posesiunile lor să nu reprezinte decât strictul necesar vieții tihnite. Până să vină statul cu legile de apărare a românilor cari sunt cutropiți de străinii acaparatori în propria lor țară, noi vom lupta să ridicăm starea materială a românului prin deșteptarea spiritului de inițiativă, prin sfaturi gospodărești, prin educație cooperatistă, prin crearea de instituții economice săteștl cari să aibă puterea, ce o are numai proprietatea mare, de a investi bani și muncă în afacerile mari, cari astăzi le fac la noi în țară numai străinii.

În conferințele ținute la șezătorile cu caracter cultural, trebuie să-i sfăuim continuu și cu sinceritate să fie solidari pe toate terenurile de muncă productivă și să nu mai deie cu niciun preț bunul lor întreprinderilor străine.

Ca imperativ actual să ținem minte lecția ce ne-a dat-o Mussolini Benito la Milano, lecția plină de mari învățăminte pentru noi. Ungurii caută din școlile primare să infiltreze veninul revizionismului în sufletul tuturor ce au în sânge globule roșii moștenite dela mult civilizatul Arpad. Ardealul e steaua ce-i orbește cu imaginea-i strălucitoare de țară a tuturor bogățiilor, unde cinci milioane de slugi românești și-ar da sudoarea și sângele pentru fericirea opulentă a nobilului lor neam.

Dar, crudă deșteptare din vis trebuie să le pregătim. Perla aceasta din Coroana României nu e așa de ușor de deslipit dupăce o mie de ani a fost pusă în situația de a cunoaște tratamentul civilizată al Ungurilor. Românii o vor apăra cu dârzenia disperării, dar trebuie să le arătăm pericolul concret și să le fortificăm sufletul pentru apărare. Ungurii învață pe toți fiii nației lor să ceară și să vrea Ardealul și să-l dobândească cheltuind ultima lor energie. Noi să învățăm poporul român din fașă începând, că țara aceasta ne-a dat-o Dumnezeu să fie numai a noastră și să n'o dăm nimănui. La provocările neastâmpăraților vecini să răspundem cu armele cari nu dau greș niciodată; cu disprețul pentru dâșșii și cu întărirea continuă a elementului românesc înăuntrul țării. Poporului trebuie să-i arătăm dușmanii țării sale și să-i deșteptăm voinicia spre a-l putea aduce oricând, cu entuziasm pe baricadele apărării.

Trebuie să învingem aici în Ardeal mentalitatea generației vechi dintre

țărani, pentru care stăpânirea românească de azi este o stăpânire oarecare fără legătură cu inima lui. Sufletul lor împietrit de robia milenară nu mai apreciază stăpânirile decât după gradul mai mic sau mai mare de asuprire ce o exercită asupra lor. E mentalitatea robului etern ce schimbă stăpânul mereu, dar nu crede că ar putea și el să-și fie singur vreodată. Această mentalitate trebuie stinsă cât mai curând și înlocuită cu spiritul conștient al suveranității naționale, spirit care face o distincție absolută între o stăpânire națională și una străină. Întâlnim azi români din vechea generație cari povestindu-ți despre războiul mondial spun și azi fostei armate austro-ungare „armata noastră”. Nimic mai dăunător conștiinței naționale ca această mentalitate pe care n'am căutat s'o schimbăm decât cu încercări sporadice lipsite de efect apreciabil. Trebuie să pornim luptă de fiecare zi împotriva-i și să întronăm mentalitatea românească. Dacă nu ne va reuși să schimbăm mentalitatea vechei generații, să sustragem cel puțin generațiile noi, născute în era românească, de sub influența din acest punct de vedere, a generației vechi.

Activitatea învățătorilor pe acest teren va fi singura care va da roade bune. Nu ne putem încrede în forța educativă a manifestelor electorale, ori a unei prese de cele mai multe ori de rea credință cari rătăcesc și instreinează pe români de semenii lor, despărțindu-i în grupări adverse ce se dușmănesc până dincolo de mormânt. Trebuie să distrugem virusul politicei de partid care a fărâmițat solidaritatea națiunii românești și i-a slăbit coeziunea și forța spre bucuria mârșavilor dușmanți. Trebuie să predicăm de pe toate tribunele și la toate răspântiile solidaritatea românească, căci ea este forța cea mare care face un neam să supraviețuiască secolelor și să învingă toate furtunile istoriei.

În fața amenințărilor maghiare să spunem blocul voinței naționale nedevizate, stânca ce rezistă oricărei lovituri și stă tare tocmai prin coeziunea ei. Această unitate de gândire și simțire a nației românești, numai școala o poate da prin învățătorii ei.

Ungurii au militarizat și copii școalelor primare și au răscolit ura lor îndreptând-o contra noastră. Educația ce se dă în institutele lor are ca principiu dezvoltarea la maximum a potențialului de ură împotriva națiunilor vecine cu care are chestii teritoriale — zice ea — de rezolvat, și întărirea fizică și morală în vederea scopului de a îngenunchia iarăși, prin forță, dreptatea românească, sârbească și cehoslovacă.

Noi n'avem astfel de idealuri naționale. Noi avem idealul păcii onorabile, dar nu excludem din concepția noastră apărarea dărză a patrimoniului recâștigat prin atâtea jertfe. Copiii și tineretul nostru încadrați în organizațiile de străjeri și premilitari să fie tot atât de imperative ale noastre, ca

să răspundem ungușilor și tuturor dușmanilor de azi și de mâine. De tăria sufletului lor ce le-o facem noi azi, depinde tăria țării de mâine.

În ceasul actual când ne sosesc amenințări nu numai dela dușmanii milenari ci chiar dela frații noștri de sânge, trebuie să trezim toate conștiințele românești strigând în școli, în biserici, la întruniri și la șezători culturale, că neamul ne este amenințat în existența lui și țara în trupul ei sfânt. Ca apostolii celui mai nobil crez, cu limbă de foc să propovăduim iubirea și jertfa pentru patrie. Căci iată dușmanii ridicând capul, se pregătesc să sară ca fiarele asupra noastră. Brațul lor e înarmat puternic, ura adunată de atâția ani și condensată la maximum nu va întârzia a face explozie. Sufletul să ne fie unul singur, inima să ne bată aceeași cadență, brațul să ne fie gata spre a para orice mișească lovitură. Dacă lovitura va veni s'o întorcem năpraznică și fulgerătoare. Neamul românesc nu e neam de lași lăudăroși cu virtuți imaginate, e mai sobru și mai drept în judecățile sale; dar să-l ferească Dumnezeu pe acel ce voiește să-i calce dreptatea, căci toată țara i se va transforma în cimitir.

Vasile Lădaru
Bătuța

Imnurile naționale român și jugoslav, obligatorii în toate școlile cehoslovace.

Ministrul cehoslovac al instrucțiunii, drul Franke a semnat următoarea circulară:

„Spre a da alianței și relațiilor de prietenie dintre statele Miciei Înțelegeri o expresie permanentă și în domeniul școlar, se vor învăța de aci înainte, în toate școlile primare, secundare și normale din Cehoslovacia, precum și în orice instituție similară, pe lângă imnul național cehoslovac, și imnurile naționale jugoslav și românesc. Aceste imnuri vor fi învățate după versiunea oficială, ce va fi pusă la dispoziție de ministerul instrucțiunii”.

Aceasta e o dovadă sinceră de prietenie.

† **Georgina Popovici n. Papp**

Anunțăm cu regret plecarea pentru veșnicie din rândurile învățătorimii arădane, a harnicei și muncitoare noastre colege, Georgina Popovici născ. Papp din Maderat. Odihnească în pace, pentru rescumpărarea neliniștei ce a avut în viață. Dumnezeu să o eșeze la dreapta Lui.

Datorii sfinte

Sunt 72 de ani, de când toți fiii României sunt obligați să urmeze școala.

Ca orice lucru la începutul său, învățământul la noi a suferit mult. Cu timpul, s'au clădit localuri de școale cât mai multe, s'au înființat posturi de învățători, etc., apropiindu-ne de un învățământ aproape normal. Cu toate acestea, învățământul nostru mai suferă. Avem un învățământ de suprafață — un învățământ bazat pe vorbe goale — nu se află o legătură între școală și viața pe care o trăiesc școlarii. Nu se simte o atracție pentru micuții copii. Învățământul nu este practic. Așa la noua programă analitică, la ciclul complementar, se iau în considerare cerințele locale și practice potrivite cu timpul. Dorim o școală concretă potrivită cu realitatea prezentă. Școala noastră să se organizeze pe căi naționale, practice și regionale. Prin diferite instituții statul să încurajeze școala cu ajutoare financiare, să aibă materiale ajutând și pe copii săraci. Să se înființeze cămine culturale, cooperative școlare și biblioteci, care să cuprindă cărți potrivite sufletului copilăresc mai întâiu și apoi cărți în care să se prevadă morala și diferite cunoștințe de indemn la muncă. De lângă biblioteca școlară să se găsească și un muzeu școlar, un radio, un atelier și chiar un cinematograf. Numai printr'o muncă intensă vom ridica prestigiul școlii primare.

Pentruca să ajungem acest scop, trebuie ca factorii principali ai școlii să aibă o pregătire suficientă. Învățătorul, prin cunoștințele sale psihologice și pedagogice, să-și poată cunoaște suficient școlarii. Cunoașterea școlarii se poate face prin mai multe metode, dintre care cele mai indicat sunt: metoda prin observare care să urmărească mai mult spontanietatea copilului, și metoda testelor psihologice. Metoda testelor are un prim avantaj, prin faptul că poți cunoaște atât funcțiile sufletești ale copilului cât și caracterul, etc., într'un mod rapid și-ți poți da seama asupra elevilor din clasă încă dela începutul anului școlar.

Dintre toate funcțiile intelectuale ale copilului, trebuie să cunoaștem felul cum gândește el. Despre gândirea copilului tratează d. Prof. Georgiade în „Psihologia gândirii copilului” și mai avem un studiu al dlui I. Blăgăilă, care se completează cu noi manifestări în gândirea copilului, — dela naștere, dela gândirea motorie și până la vârsta de 10—12 ani când copilul devine conștient și chiar începe a fi social.

Neastâmpărul cu care copii întrebă pe părinții lor despre câte toate începând cu vârsta de 3 ani, dispăre cu intrarea în școală. Școala îi doboară! Copilul este plictisit de monotonia dintre cei patru pereți ai clasei, — cartea îi este urâtă — o citește, desigur, cu mare silă. Iubesc mai mult sărbătorile și vacanțele. E de observat cum își manifestă copii bucuria că au scăpat de școală, aruncând pălăriile în sus, ridicând brațele și sărind.

Pentruca școala să fie plăcută copiilor, trebuie să fie atrăgătoare — învățătorii înlocuind pe părinții lor. Învățătorii să fie conștienți de misiunea lor; copii să nu vadă în ei un „Argus” sau un om care face diferențieri între elevi, mângâind și protejind pe unii. Școala să nu dea impresia că este o cazarmă, unde să întroneze disciplina de plutonier major, distrugând și tocind toate sensibilitățile copiilor. Metoda veche ce se aplică învățământului să fie ștearsă din mintea noastră, în locul ei să adoptăm metoda potrivită sufletelor plâpânde a drăguților copii.

Ajungând să cunoaștem profilul psihologic al copilului, trebuie să cunoaștem precis metoda de predare a cunoștințelor și să fim stăpâni pe ceea ce predăm. O metodă bună și un învățător insuficient pregătit, lasă de dorit sau dând supremație metodei de predare, vom neglija individualitatea copilului.

Învățătorii stabili, să nu-și părăsească clasele schimbând în fiecare an, întocmai cum schimbă taxatorii autobuzele.

Orarul supra încărcat să nu înlănțuiască pe școlari. Membrii corpului didactic să colaboreze armonice realizând o școală nouă, bazată pe principii reale și colectivitate socială, obținând un rezultat care să impună și să ridice atât prestigiul școlii cât și moralul lor personal. Problema școlii reale se pune astăzi mai imperios ca oricând. Cultura poporului românesc depinde în primul rând de creșterea și dezvoltarea fizică și psihologică a copiilor ce ni se încredințează. Lumina spiritualității românești constă în educarea copiilor. Curentele actuale în conducerea vieții sociale sunt împărțite, — totuși vom prefera linia ce încadrează sufletul românesc. Viitorul statului nostru depinde de felul cum vom educa și instrui copii acestei țări.

Educația națională, scopul suprem să fie aplicată cu cea mai mare conștiinciozitate. În felul acesta ne vom îndeplini angajamentele luate prin jurământ în fața lui Dumnezeu, pentru Țară și Rege.

I. V. Dincă

DIVERSEDin monografia unui sat

Slujitorii altarului în satul Baia

Satul Baia, prin așezarea lui printre dealuri, prin lipsa căilor de comunicație, a fost în vremurile trecute izolat de satele de pe valea Mureșului, unde se manifesta tot sbuciumul sufletesc al locuitorilor Români de pe aceste meleaguri, frământările, evenimentele importante ajungând aci cu întârziere. Totuși, urgia răscolită de crunții stăpânitori s'a abătut adeseori și asupra bieteii comune Baia. Din documentele ce le-am aflat în Arhiva Episcopiei din Arad (scrise parte în limba germană, latină, maghiară, slavonă, altele în limba română cu litere cyrile) reiese că micul sat Baia, împreună cu preoții săi a avut și el parte de suferințele ce le-a îndurat neamul românesc ajuns sub cnutul stăpânirii maghiare.

Cu toate asupririle și umilințele suferite micul sat Baia n'a pierit, ba chiar s'a desvoltat. În 1674 satul are 20 case, prin 1774 are 34 case cu 230 suflete în 1815 găsim 64 case cu 213 suflete în 1856 are 117 case în care viețuesc 691. suflete. Toți locuitorii erau Români, de confesiune gr. ort. română.

Tot din aceste acte am aflat și despre conducătorii poporului din Baia.

Într'o însemnare fără număr din 1764, de pe vremea episcopului Sinesie Jivanovici găsim ca preot, administrând comunele Pârnești, Baia și Lupești pe preotul Petru, care „are în casă pe tată-su Marian”. Tot de aici aflăm că locuitorii „milostenie au obicinuit a nu da”.

În 1770 Baia are biserică. În acest an biserica se îmbogățește cu o „evangaelie” dată de Ociușă Gheorghe Diacon. Într'o tabelă din 19 Februarie 1786 la pag. 4 găsim trecut ca paroch pe Simeon Diecescu. Relativ la postul lui se scrie următoarele: „Tempus Creations: 8 Matrie 1775, preotul arătându-se „supernumerari”.

În 1780 Simeon Diecescu e sfințit ca paroh, prin episcopul Pahomie Knezevici și funcționează alături de preotul Georgie Popovici din Lupești.

Într'o petiție făcută de preoții „protopopiatului a Petrișului” adresată Arhiepiscopului Petru Petrovici cerând, ca acesta să aprobe în locul protopresbiterului decedat Zaharie Protics, pe fiul acestuia, Constantin, sub data de: 14 Noemvrie 1785 a 11 a iscălitură e a parochului Georgie Popovici din Baia.*)

Într'o însemnare din 29 Mai 1788 în care se arată că „în protopo-

piatul Vărădiei, care preot, câtu crumpiri or sămăntu, la poziția 11 găsim că preotul Georgie Popovici semănase „una fertală de măsură”.

Mai târziu Simeon Diecescu păstorește singur satul. Avea singelie dela episcopul Pahomie Knezevici. Făcuse studii românești. Era căsătorit, avuse 2 copii și a condus treburile satului până în anul 1812. Imbolnăvindu-se și neputând părăsi patul 2 ani, renunță la parohie, în favoarea fiului său Pavel Diecescu, care e sfințit ca paroh în Baia la anul 1814, prin episcopul Pavel Avacumovici. Pavel Diecescu singelie n'a avut. Bietul preot trăiește greu, fiindcă satul era sărac și el n'are decât „12 fertal de pământ parohialnic.” În timpul acesta „dominum Terrestrale” e Andreea Kaszonyi Aloisia din Vărădia, care nu dă nici un „ajutorământ” parohiei din Baia.

În tabelele de conscripție din 1817 găsim ca paroh al satului Baia pe Capelanul Septimius Popovici, care administrează parohia Baia din comuna Julița, fiind secondat în muncă și de părintele Eutimie Popovici zis Popa Eftimie. Poporul din Baia văzând greutatea cu care trebuie să lupte preoții, cari trec peste dealuri și văi, ca să țină slujbele bisericesti, printr'o jalbă emoționantă cer, cu insistență, să li se dea preot, care să îngrijească de Sfânta Biserică din Baia.

În 1819 la intervenția părintelui Septimius Popovici, care propune ca paroh în Baia pe Solomon Popovici, Episcopia trimite pe diacul Michael Dragalina zis Dregelina, care era în rubedenie cu familia Diecescu și-și luă obligația de a îngriji de văduva și orfanii parohului decedat.

Mihai Dragalina era originar din satul Lupești. A urmat cursurile la învățătorul Teodor Gergarovici în Iosași, care la 18 Februarie 1818 îi eliberează un testimoniu cu multe cuvinte de laudă. Mihail Dragalina la 15 Ianuarie 1819 dă examul de diacon, la 16 Ianuarie pe cel de presbyter, prin aceasta fiind consacrat ca paroh al comunei Baia. Deste 13 ani într'un raport plin de cuvinte amare, adresat protopresbiterului Zaharia Protici din Vărădia, preotul Mihai Dragalina arată că părăsește satul Baia și pleacă la Slatina, că în Baia n'are mijloace de trai. Tot în 1832 la 19 Septembrie obșteea satului Baia, în frunte cu birăul (primarul) Medre Șteian cere ea să fie consacrat ca preot în satul Baia părintele Athanasie Popovici numit și Popescu deoarece preotul Dragalina i-a părăsit mutându-se în satul Lupești.

Protopresbiterul, cu raportul său din 26 Mai 1832 recomandă episcopiei pe Athanasie Popovici fost paroh în Széplak, „care de 3 ani fără parohie viețuiește, având și mari prunci”.

Din 1833 conducerea parohiei Baia o are Athanasie Popovici dela

care am văzut mai multe inventare și „însămări”. În 1839 se produc mai multe reclamațiuni contra preotului, din partea sătenilor, în frunte cu birăul Dragan Trandafir în cari se orată că preotul ar suferi de lepră.

Tot în 1839 protopresbiterul Zaharie Protici trecând la cele eterne, reclamațiunile sunt cercetate de adm. protopresbiter Ioan Cefan, care depunându-și raportul la autoritățile bisericești, Episcopia hotărăște în consecință.

În 1840 găsim încă o „Însămărare de venituri și cheltuieli” semnată de preotul Athanasie Popovici și birăul Medre Crista. Tot în 1840 satul suferă o mare pierdere, arde Ecclesia. În sesiunea IV din anul 1841 a Consistorului, în ședința din 10—22 Aprilie, Episcopul promite ajutorul său pentru ridicarea Ecclesiei din Baia.

Din 1842 Biserica din Baia e administrată de parohul George Tămașiu, care primește agendele Bisericii din mâinile preotului Georgie Popovici care era originar din satul Căbești jud. Bihor și-și terminase studiile în anul 1839/40. El începe edificarea Ecclesiei din Baia. Georgie Tămașiu era originar din Gavajdia jud. Arad. S'a născut în anul 1797. Având studii românești „școala trivială” e hirotonit prin episcopul Iosif Putnic la 24 Iunie 1824. Fiind o fire molatecă nu se poate impune, din cauza aceasta suferă mult. Reprezentanții stăpânirii îl persecutau și batjocureau. Păstorește în vremuri grele pentru neamul nostru.

De acele timpuri administrația era dată pe mâinile Ungurilor, cari pentru orice vină mărunță — chiar imaginară — aplicau pedepse severe. Reprezentanții națiunii maghiare căutau să umilească și să batjocurească îndeosebi fețele bisericești în fața poporului, ca să pregătească terenul pentru desnaționalizarea acestuia. Cazul preotului George Tămaș, arătat în revista Hotarul din lunile Sept.—Oct. 1936 arată suferința bietului paroh umilit și bătut de plăeșul „șpanului” Prohaszka.

Preotul Georgie Tămașiu moare în anul 1869, postul lui fiind preluat de parohul Partenie Turcu născut în Vărădia preot în Lupești. În numerii 4, 5 și 6 din Telegraful Român publicându-se concurs pentru ocuparea vacanței parohiei Baia, în ședința sinodului parohial extraordinar din Baia ținut la 1 Febr. 1870 e ales ca preot Alexandru Munteanu, această alegere fiind comunicată și Consistorului din Arad în ședința din 5 Martie 1870 ținută sub președinția episcopului Procopie Ivacicovici. Dar în conformitate cu ordinul episcopiei No. 304—1871 în parohia din Baia e întărit și aprobat să funcționeze preotul Andreiu Vațianu, care are diplomă de preot și învățător și a fost hirotonit în 1868, fapt comu-

nicat Consistorului de protopresbiterul Vărădiei în ședința din 19 Decembrie 1868 ținută sub președinția episcopului Procopiu Ivacicovici asistat de asesorii Roman, Pap, Popescu, Chirilescu, Cociuba, Grozescu, Popescu Simeon, Novac, Balintu Maximilian, Schelegeanu Vichentie, notariul ședinței fiind Dl. Papp.

Preotul învățător Andreiu Vațianu muncește pentru binele poporului din Baia din 1870 până în anul 1914, având 48 ani în slujba Bisericii și a școlii românești. (2 ani a fost la Hălăliș, 2 ani în Corbești).

Activitatea lui se poate grupa în 8 părți principale: 1. Edificarea bisericii din Slatina.

2. Lupta pentru constituirea bisericii din Baia și edificarea ei.

3. Apărarea drepturilor Bisericii cu ocaziunea segregării hotarelor.

4. Zidirea școlii și conducerea învățământului.

5. Lupta dusă pentru fondul școlar cu stăpânirea.

6. Vânzarea lemnelor din pădurea școlii și utilizarea sumelor pentru binele școlii.

7. Lupta cu autoritățile civile pentru a împiedeca trecerea dreptcredincioșilor la uniți.

8. Lupta pentru existență (Restanțele de salariu). Părintele Andreiu Vațianu a dus o viață de sbucium, privațiuni de tot felul, o viață de eroică luptă, adesea fără pic de ajutor din partea autorităților în drept, dar a rămas dărz, neînduplecat, activ până la moarte, care l-a răpit la 12/25 Septembrie 1914.

N'a avut fericirea să vadă cu ochii lui victoria dreptății: Românii liberi pe pământurile părintești. Spiritul lui trăește însă în noi, nepoții și nepoatele lui, fiii și ficele celor 13 copii ce i-a avut, și cari avându-l ca pildă sfântă, vom și vom ști munci și lupta pentru ideea sacră: Românii să nu aibă numai o libertate iluzorie, ci să fie într'adevăr stăpâni pe plaiurile strămoșești.

Din 1914 până azi parohul satului e preotul Damaschin Medre născ. la 4 Decembrie 1870, hirotonit de episcopul Iosif Goldiș în 1901.

Ana I. Mihalache

*) În lucrarea „Schije din trecutul Românilor arădani din veacul XVII.” d. Dr. Ciuhandu în paginile 67-68 se arată că în timpul revoluției lui Horea primarul Anton Medre din Baia a fost osândit să i se taie capul cu paloșul, în fața comunei iar cadavrul să i se împletească pe roată, iar Anghel Rus tot din Baia a fost pedepsit să i se taie capul. Pag. 69. „cei alți locuitori din comunele cari se țin de districtul Murășului și cari au luat parte la prădări și aprinderi, bărbați, femei și copii — zice sentința, se condamnă cu toții la un număr corespunzător de bastoane și lovituri cu sbucium, iar copiii la vești...”. — „Aceasta fu bestiala sentință a nobililor și slujbașilor comitetului Arad”.

Farmacia școlară

Folosul practic al farmaciei școlare nu poate fi azi de nimeni contestat. Asistența socială la sate este insuficientă, față de numărul comunelor administrate de un medic, lucru pentru care o farmacie școlară umple un gol.

Spre a vedea ce legătură are farmacia școlară cu învățământul, este suficient să amintim, că frecvența este stânjenită îndeosebi iarna, de diferite boale nu numai epidemice, dar mai ales de cele ce sunt provocate de răceală și la care s'ar putea da primul ajutor din partea învățătorului cel puțin până la venirea medicului.

Noi învățătorii, cred că suntem în drept de a da primele ajutoare în cele mai multe cazuri de accidente ca: rană, hemoragie, arsură, fractură, înec, leșin, mușcătură de șarpe și de insecte veninoase; ba chiar și la unele îmbolnăviri mai obișnuite de exemplu la copii ca, amigdalita, guturaiul, etc.. Școala într'o comună este un fel de barometru în caz de boală molipsitoare, învățătorul în cazul acesta trebuie să fie un auxiliar al medicului; el trebuie să arate medicului cazurile suspecte observate între copii și să supravegheze ca toți copiii să facă gargară preventivă.

Farmacia școlară este deci indispensabilă la orice școală primară.

Ea trebuie înființată în înțelegere cu medicul de circumscripție. În bugetul școlii trebuie prevăzută suma necesară spre a procura cele necesare pentru farmacie, iar dela dispensare o parte din medicamente chiar gratuit. Eventual putem jertfi și rabatul cărților sau venitul unor serbări școlare. Eu de exemplu, le-am cerut prin Dl Dr. Neff medic al circ. Aradul-Nou, primindu-le în mod gratuit. Acentuez că domnul medic, mi-a dat tot concursul, ba chiar intenționează să înființeze pe lângă fiecare școală câte o farmacie școlară.

(Pentru această farmacie necesită să avem un dulăpior în care să fimem medicamentele și diferite lucruri de pansat, medicamente și instrumente permise de medic.

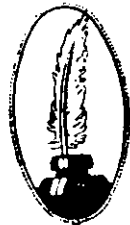
Recomandarea acestora nu o putem face deoarece, fiecare învățător sau învățătoarea își va completa farmacia școlară numai cu acele medicamente, pe care știe precis, cum să le întrebuințeze. n. r.)

Această farmacie școlară se poate completa an, de an și cu diferite plante medicinale pentru a căror întrebuințare putem afla diferite manuale de îndrumare de ex. Dl. Dr. V. Voiculescu are lucrarea „Toate leacurile la îndemână,” publicată de fundațiile Regale. Astfel va intra farmacia școlară în fiecare casă. Adunând aceste plante, copiii li se va desvolta și dragostea de natură.

Învățătorii dând atenție farmaciei școlare vor servi un principiu sănătos al școlii noastre românești.

N. Șerban

CĂRȚI

REVISTE

Tudor Arghezi: Cartea cu jucării. In ultimul timp, s'a constatat că activitățile dezvoltate într'o anumită epocă au la bază un substrat comun, care se manifestă în diferite opere, de multe ori, fără a crea creatorul de valori culturale, indiferent domeniul, să-și dea seama că el este purtătorul și realizatorul unui anumit stil de viață. D-l Lucian Blaga, care este teoreticianul acestei idei, în cartea d-sale de mai de mult; „Fețele unui veac”, exemplifică: acest adevăr în ce privește secolul al XIX-lea. Luăm un singur exemplu: impresionismul. In literatură impresionismul este echivalentul simbolismului, caracterizat prin maximul de inconsistență, vag, indecis, estompat. Reprezentant: Verlaine. In pictură, formele pierd din precizie; se pare că tabloul se continuă și în afară de cadrele lui. Nuanțele de culori se multiplică la infinit. Tablourile lui Manet ilustrează acest lucru. In sculptură, impresionismul prezintă aceleași caracteristici. Materialul pierde din rigiditate. Marmora pare mai de grabă asemenea malurilor mării în continuă mișcare. Bergson în filozofie, cu intuizionismul său, sparge caracterele fixe de până aci. Fenomenul se poate observa chiar și în fizica unui Mach.

Am insistat asupra celor de mai sus, deoarece Cartea cu jucării a d-lui T. Arghezi prezintă și ea o corespondență a felului de a vedea copilul în literatură și a felului cum este înțeles copilul în știință, în pedagogia contemporană.

La noi, întâiul, care a arătat că există un paralelism între felul de a fi văzut copilul în literatură și înțelegerea lui de către pedagogie, într'o anumită epocă, este Dl. Stanciu Stofan. (Copilul în literatură.)

Revenim la Cartea cu jucării. Este o carte despre copii și nu uva destinată copiilor. In ea se descriu scene familiare, în care personajele sunt: Baruu de 3 ani, Mișu — fată de 4 ani, Măicuța și Tătușu — Dl. Arghezi. Diferitele bucăți cari alcatuiesc cartea nu formează un întreg ca anecdotă. Ele sunt crâmpete de viață, depărtate între ele ca trăire în timp. Socotim fericit acest fel de prezentare, pentru că întâia caracteristică a vieții sufletești a copilului este inconsecvența, lipsa ei de fapte cari să se preteze a fi studiate în volume, părți de cărți, capitole.

Autorul observă pe cei doi copii, îi observă trăind cu ei, căci sunt ai săi, și ni-i descrie fără nici-o idee preconcepută, obiectiv. Copii sunt numai copii și nimic altceva. Ei acționează natural. Nimic schematic în prezentarea lor. Sunt ființe vii, cu propria lor individualitate, așa ca și pe cel cari îl cunoaștem fiecare dintre noi. Citind cartea, trăim cu ei. Rădem de năzbâțiile or și suferim cu ei. Cum n'am suferi alături de Baruu — personajul de 3

ani, — care, pentru că a scos limba lui mică și roșie, vădit obraznic, către două distinse cucoane și încă a mai și zis „Te culp” și a scuipat, a fost condamnat excluderii din familie în noaptea neagră și înfricoșătoare? Dar gestul Mișurei — sora de 4 ani — care si-a oprit lacrimile, cât a putut mai mult, în timpul dării verdictului, ca la sfârșit totuși să isbucnească într'un plâns sfâșietor, cerând grațierea micului delincent, nu este profund real? Nu ne mișcă? Nu l-am trăit cu toți în copilăria noastră?

Meritul cel mare al autorului este tocmai de a prezenta copiii reali, cu individualitatea lor, cari nu trebuie să illustreze nici-o altă teză decât aceea a copilăriei. Dl. Arghezi este primul care face acest lucru în literatura noastră. Pedagogia contemporană cere acelaș lucru: cunoașterea copiilor, așa cum sunt ei și apoi, o educație conformă naturii fiecăruia. Natural metodele ei sunt altele, cele științifice, decât descrierea literară, care are totuși importanța ei. Vom vedea mai jos cum, în multe locuri, cartea pare o ilustrare a teoriei paralelismului, despre care am vorbit. Desigur nu vom comite imprudența nici de a crede că autorul n'ar cunoaște pedagogia contemporană și că fenomenul paralelismului s'ar datora întâmplării — aceasta făcând-o numai de dragul ilustrării teoriei stilurilor de viață — dar nici pe aceea de a crede că autorul a scris o carte după rețetă, așa cum nu se rușinează unii autori — mici de tot — să spună că și-au scris cărțile de povestiri în conformitate cu ultimele date ale pedagogiei contemporane.

Loc de prefață ține prima povestire: „Fata de demult”. Se descrie în ea chinul creației literare în comparație cu acela al unei fele de demult, care a fost iertată dela moarte, numai pentru a povesti împăratului. Asemenea felei de demult, povestitorul de azi, povestește mereu, pentru că „el trebuie să îndreptățească zi cu zi fărâma de pâine pe care o gustă și picătura de vin care i-o înmoaie”. Altfel pi-arul îi taie merlicul de pâine.

Despre acest merlicul de pâine, Barușu, care dă cu mînea 'n geam, pentru ca apoi măicuța să-l pupe, care face trenuri din scaune, covoare, cărți și pleacă cu el la Predeal, călcând peste furculițe și perii de dinți, nu știe nimic. De altfel, între felul cum trăiește copilul și adultul viața e-te o prăpastie. Cu un ascuțit spirit de observație și puternică putere de analiză, Dl. Arghezi redă plastic scene din viața lui Barușu și a Mișurei.

Un frumos exemplu aflăm în: „Amărăciuni” (pag. 19), unde lipsa de experiență a lui Barușu e bine prinsă: „În fiecare zi Barușu trebuia să aibă o decepție nouă, constatând că toate lucrurile merg de-a-ndărâtele față de sincerile lui dorinți. Fragilitatea obiecte or din picioare și roți l-a uimit și sensul întrebunțărilor continuu contrariat de realități, ce e dela el o remaniere de principii. Numai știe pe ce lume trăiește, căci între el și viață se întrepun sistematic o voință, un agent, o fatalitate. Cineva îi strâmbă foarte proiectele.” Acest cineva care-i strâmbă toate proiectele — și care-i lipsește lui Barușu — este raportul dintre cauză și efect.

Suif pe spatele scaunului, ca să ia vioara de pe dulap, s'a trezit cu

fruntea și cu nasul pe parchet, pentru că n'a avut nici cea mai rudimentară noțiune de echilibru, care i-ar fi spus că corpul lui mic și îndesat, în această no a situație, formând centrul de greutate și căzând în afara bazei de susținere, este sortit căderii.

Iată la Dl. Arghezi: „S'a sult pe spatele scaunului, ca să ajungă deasupra dulapului, unde se găsea vioara, și în loc să dea de vioară cu mâna, el a dat cu fruntea și cu nasu de parchet. Această conversiune s'a petrecut subit, tocmai în momentul când el își ridica piciorul să calce pe creștetul rezimătorii. Cineva l-a imbrâncit și a căzut. S'a uitat; în odaie nu era nimeni! A luat un băl ca să bată scaunul și s'a nimerit cu bălul în cap.”

Tot aceeași lipsă de experiență îl face pe Barutu să creadă că, după ce a spart oglinda, vrând să-i bată în mijloc un cuiu, o poate lipi cu scupat și ce năcaz că nici pisica n'a putut să-l ajute!

Dintr'un alt exemplu putem vedea cum își infiripă Barutu noțiunile. („Na uneche” pag. 44.) El face cunoștință cu ceasornicul: „Mâna lui grasă purta ornicul pe la bărbie și împrejurul gurii, prins cu toată palma, ca un săpun. I se părea că ascultă cu sprânceana, cu dinții, cu limba, cu gaura cefii albe. . nesigur dacă își aduce aminte cu subsuoara și dacă gândește cu genunchiul.

Problema ceasornicului s'a făcut însă mai mare în pat. Mitu auzind în perină bătând un tictac, a căutat ceasornicul de desubl. A întors cearșeaful, s'a uitat sub saltea, și-a purtat mâna dealungul părețului pe covor și nu a găsit nimic. Tătușu i-a explicat că fiecare an a inghițit un ceasornic. Măicuța i-a spus că tătușu spune, ca de obicei, prostii și i-a dat o explicație și mai năstrăvănă, că bate inima și că oamenii au o inimă mare, care bate la fel cu ceasornicul de buzunar. Dar tot tătușu, probabil, spune mai adevărat, căci de unde până unde să bată inima, care nu se vede, ca un ceasornic care se vede.

Dela ceasornic, Barutu a rămas cu noțiunea că lucrurile se deosebesc cu auzul.. și le verifică la contactul cu acest suprasimț, ducându-le pe rând „Na uneche”.

În „O poveste cu oi” (p. 10—14) găsim un evident exemplu de preocuparea autorului de a observa pe cei doi copii. Măicuța povestește copiilor, pentru că „Nici o jucărie nu e mai frumoasă ca o jucărie de vorbe”. Copiii ascultă. Dl. Arghezi ni-i descrie:

„Fata se urcă pe masă și se culcă dealungul ei, așulfând ipnotic desfășurarea evenimentului, care cu o clipă mai de vreme, nu existase în imaginația nimănuia. Atenția ei e gravă, pe când a lui Barutu e jovală. Miștura fixează în spațiu mișcarea icoanelor atârinate de cuvinte, nu le aprobă, nu le desaproabă, le judecă și le strecoară în noțiuni și câteodată face o legătură inteligentă între două momente depărtate sau între două cioburi dispartate de idei. Ochii ei s'nt absorbiți în lumea stelelor, cu ca.i încep să samene, scânteietori și nemișcați.

Barutu se bucură de spectacolul exterior și de îmbucurarea aparentă a bucăților, din care se constituie povestirea. El nu muncește; măsoară și încadrează și-i place luciul vorbelor, ca un lac proaspăt întins cu pensula moale pe un obiect lustruit. El stă pe scaun ceasuri întregi, participând cu

pălăirea lui înceală la licărirea vitrinei în care se uită. Neastămpărul lui natural stagnează brusc și Barufu devine băiatul cel mai calm din cu-oarea de Albastru'.

Așa ne sunt prezentați Mișura și Barufu, Mișura mai mare, „fixează în spațiu mișcarea icoanelor atârinate de cuvinte... le judecă și le strecoară în noțiuni“. Deci ea este într'un stadiu sufletesc, în care preocuparea principală e formarea de noțiuni și judecăți — „și câteodată face o legătură Inteligentă între două momente disparate...“

Barufu n'a ajuns la acest stadiu, căci el „se bucură de spectacol exterior și de îmbucarea aparentă a lucrurilor și-i place lucrul vorbelor“.

Prezentarea obiectivă a vieții celor doi copii se datorește, în primul rând, sentimentului de respect ce-l are autorul față de individualitatea lor; sentiment care se apropie de venerație. Silința autorului de a nu altera nimic din individualitatea copiilor, îl îndeamnă uneori, să formuleze procedee asociate, anarhice. Ce folos să ști să numeri, la majorat, 1000 de prune, când tu n'ai să poți mânca mai mult de zece? Restul pe cine interesează? Crezi că tătușu te face precupeț? Tătușu vrea să se răsbune pe societate, pe stat și pe liberul arbitru, și o să te facă Barufule, leneș: asta e meseria ta. Ți-am ales-o de pe acum și ai să vezi ce bine ai să ajungi,

Viața e jucărie și toate sunt făcute numai pentru joacă, (Sectacole 16).

Constrâns de realități, alteori, autorul face concesii și atunci devine om de rând, care își vrea odrasla cultă și cu profesiune. În astfel de momente, pentru Barufu se hotărăște să fie trimis la internat. Acolo, „...un pedagog mizantrop, cu ChiCa neagră lucioasă, ras de mustăți și cu buzele strânse, vine de misticism, se va uita toată ziua, ca un demon fotografic, pe sub sprâncenele lui verticale, și însemnându-le într'un carnet de buzunar, în vederea pozițiilor de mâncare, îl va lua și de-o ureche și-l va duce să-l tranșeze năgunchi pe un Coridor.“

Ce crede el că tot așa o să meargă viața, fără Cultură și responsabilitate. „(O izbândă, 31)“.

Din această alternare de procedee, cu totul contrare în educație, se desprinde ușor tragedia ce-o încearcă educatorul de azi când știrbește din individualitatea copilului în folosul socialului. Căci de o știrbire a individualității se poate vorbi, cu toate argumentele contrare, aduse de teoriile formării personalității.

Cele spuse până aci probează: „Cartea cu jucării“ a Dlui T. Arghezi este o admirabilă ilustrare a paralelismului între felul de a înțelege copilul pedagogia contemporană și creierea lui de literatură. Educatorii găsesc în ea auxiliar de valoare în tendința lor de a înțelege sufletul copilului și a-l iubi.

„De profundis“, „Papagalul și rândunica“, „Înfăia deziluzie“, „Balonul spart“, „Căinele“ și mai ales „Ști românește?“ sunt bucăți cari trebuie să amintite pentru frumusețea lor. Pentru simetria cărții „Negustorul de ochelari“, bucată care nu spune nimic, ar fi trebuit omisă din volum.

Pentru frumusețea lor „transcriu rândurile“: „Tătușu ne-a povestii că țara Elveției, făcută din smălțuri albastre de ape și smălțuri albe de zăpadă, stă între lacuri și munți și că poalele munților, înfinse din pisc în pisc, ca niște năvoade pe uscat, leagănă în văile lor firimituri de sate și cărduri de

biserici. Și toți munții pleșuri, printre dărele de pășune și verdeață, per frământați din miez de pâine de secară.. „(Ști românește?).

O remarcă merită Dna Lucia Demetriade-Bălăcescu, pentru desemele, care, în mod atât de fericit, ilustrează cartea.

Romulus Ponta

Dr. E. Nicoară și V. Netea: *Murăș, Murăș apă lină*

Ed. „Astra” Regim. Ne atrăsese atenția, acum vre-o 2 ani, studiile prețioase și interesante ale talentatului și harnicului coleg, d. V. Netea, asupra celor trei mari învățători și distinși ai folklorului, din regiunile unde fiecare și-a irosit viața modest și necunoscuți: **C. Rădulescu-Codin**, **I. Pop-Reteganu** și **M. Lupescu**, studii publicate în revista „**Progres și Cultură**”.

Între timp a fost înlăturat de la conducerea revistei, sufletul ei, condeiul abil și prețios al d-lui Nic. Albu. Inițiativa luată de el, de a fi relevați toți acești scormonitori ai tezaurului nostru românesc, a fost abandonată de urmașii săi.

Di Vasile Netea n'a descurajat și nu s'a lăsat intimidat.

Și-a găsit un tovarăș, care să-l înțeleagă și să i se asemene în pricepere. Este Di Dr. Eugen Nicoară, care a făcut din despărțământul Reghin al Astrei, al cărui conducător este, unul dintre cele mai active.

Prin vizite repetate, sărbătoare, de sărbătoare, prin satele de pe Valea Mureșului de sus, în cadrul Astrei, ducând sfatul și cuvântul bun celor mulți și obidiți, a strâns, zi de zi, prețioase producții populare.

O parte din acest material, a fost aranjat și publicat într'un elegant volum „**Murăș, Murăș apă lină**” precedat de o entuziastă și elogioasă prefață a părintelui I. Agârbiceanu.

Autorii prezintă: figuri mureșene, care dau imaginea reală a portului local și a limbei. Cartea începe cu un glosar de cuvinte și expresii utilizate mai mult în acest județ. Vin la rând, apoi: Hore și chiuituri, obiceiuri și orații de nuntă, colinde și cântece religioase, priveghiuri și breste, cântece și farmece, superstiții și credințe, cimilituri și ghicitori, proverbe și zicători și cântece și scrisori de războiu. Atâtea capitole, cari prezintă toate variatele producții populare, din părțile cercetate.

Cuvintele atât de calde și de elogioase din prefață, datorite păr. Agârbiceanu, recomandă dela sine această lucrare și suplinesc cu prisosință laudele ce suntem ispițiți a le aduce harnicilor autori.

Fapta aceasta este un îndemn, dar și un gând mare și-o realizare prețioasă și mult grăitoare. Să ne fie pildă...

Pl. Stănică

Sfarmă-piatră. E revista plină de suflet și de naționalism românesc, inspirat din noianul sufletesc, al poetului, scriitorului și ziaristului nostru Nichifor Crainic.

Sub directivele spirituale ale D-sale, această revistă, dela primul număr s'a impus publicului lector, de adevărată conștiință naționalistă și apare cu

o regularitate perfectă, săptămânal, având Director pe d. Al. Gregorian, un ineputabil creator.

Acest ebdomad, nu este altceva, decât continuatorul slovei și duhului creator ce se purta și se vântura, prin plăcutele pagini ale fostului ziar „Calendarul“.

E vigurosul „Sfarmă-Piatră“ din poveste, care astăzi tot așa de frumos ne povătuște ca în trecut, când ne vorbea prin pana povestitorilor acestui neam. Însă acum, spre deosebire de atunci, ia și strânge în brațele sale de slove vânjoase și curagioase pe nemernicii neamului acestuia (romănesc), pironindu-i la stâlpul infamiei. Ține palma și respinge cu pieptul lui tare, vântul cu norii negrii ai comunismului, care parcă suflă la disperare peste capătul acestui veac.

A împlinit doi ani de când și-a făcut apariția și la sărbătorit 48.000 de îndrăgiți ai rândurilor ce le duce și le răspândește în întreaga țară, cetitorilor lui.

Alături însă de aceștia, câți alții oare nu s'au legat și adunat cu sufletul și idealul lui! Mulți, neîndoios că mulți, deoarece revista „Sfarmă piatră“ e cetită și de grupuri, a căror persoane și-au pus leu lângă leu, ca s'o cumpere și pe urmă s'o cetească în glas tare, la gura sobei, sau la opaițul unei case mai sărăcuțe.

Inoarea sufletelor românești se caută de către această revistă și nădejdea noastră e, că va reuși în căutarea ei.

Dovada cea mai sigură e că tirajul ei, se mărește pe timp ce trece.

Noi de aci deja granița de Vest a țării, urăm ani mulți cu noroc și victorie deplină acestei prețioase publicațiuni cu adevărat românești.

Zarandul, Săptămânal ce apare la Brad în ținutul Moșilor, la obârșia Crișului Alb, ne aduce vești săptămânale de pe acele plaiuri.

De data aceasta ne aduce o veste tristă, care ne înduioșează, e vestea morții fostului director al Liceului Avram Iancu, dr. I. Radu, distins profesor și vajnic luptător naționalist. Neobosit mânuitor al condeiului, a fost un colaborator harnic și nedespărțit al acestei gazete.

Plâns de toți oamenii ce l-au cunoscut și regretat de întreg ținutul Zarandului, a fost petrecut la groapă de un convoiu nesfârșit de Zărândeni, cari au pierdut în Ioan Radu un îndrumător al lor.

Numărul 1 din anul 5 al acestei gazete e închinat lui și e frumos și bine scris, redactor responsabil fiind d. C. D. Rusu-Profesor.

Trimitem și noi de aci regretul nostru și o închinăciune, pentru cel care a fost Dr. I. Radu.

Generația de mâine. Un semn tineresc, foarte grăitor, îmi stă înaintea mea pe birou. E primul număr din revista cu titlul de mai sus, care a văzut lumina tiparului odată cu luna Decembrie 1936, sub conducerea neobositului și muncitorului profesor I. C. Stoica. Apare lângă malul stâng al Dunării, într'un orașel mic, dar foarte

drag nouă și e redactată de suflete tinere, dela Liceul „General Dragalina” din Oravița.

Revistei, i s'a imprimat un caracter pur literar. Numărul 1, a apărut în condițiuni bune, cu articole scrise îngrijit. În „Cuvântul înainte” redacția își arată intențiile și cheamă la colaborare tineretul. Sugestive sunt rândurile d. I. C. Stoica, scrise pentru tineret. Focul tineresc care arde cu multă flăcără, în sufletul acestui pururea vizionar, a aprins o lumină în acel colț pitoresc, care dorim să se facă din ce în ce mai mare și mai puternică. Legat de artă și cu un psihic incandescent, a legat un mănunchiu de câțiva tineri, în care a văzut sau mai bine zis a întrezărit licărind câte-o schîntee de talent literar și a făcut să apară câteva „tremurări de suflet” așa de bine prinse în rândurile atât de poetice semnate de d. M. Novac.

În cuprinsul revistei mai semnează: 1 Decembrie, d. Gh. A. Milovan cl. VII; Incrustări pe bancă, d. A. D. Bugariu; Toamnă, d. I. I. Mioc; Poezii, dnii: Mioc și Pavel P. Belu. La fine revista are un carnet literar, în care semnează Bugariu și Simion Simu cl. VII.

Revista este o frumoasă soaptă, care ne face să tresăltăm de bucurie și să felicităm pe inițiatori și înfăptuitori, urându-le să îmbătrânească cu toții în ani alături de revistă, care să apară lună de lună, însă pururea cu duh, slovă și suflet tineresc.

Zorile Romanților. Această revistă de cultură generală apare lunar. E scrisă cu mult duh. În sumar semnează Ierolim Freamăt, Venirea Domnului, articol de Crăciunul anului 1936. Un articol plin de vioiciune este „Un rege, o țară, o națiune” semnat de M. I. Georgescu, în care se spune răspicat „România a Românilor”. D. Zenobia Georgescu semnează: „Mijloace pentru formarea bunelor deprinderi” care face cinste revistei. Familia în fața fișei pedagogice e articolul d. N. Tețiu, care spune că fișa „să fie nu numai un dreptar pentru a ști ce poziție să ții în fața individualității școlarului, ci chiar și a întregii familii și'n felul acesta n'ai îndeplinit o formalitate oficială, ci o necesitate pentru ridicarea poporului și a țării românești”. În rest mai semnează articole și poezii dnii: I. Potopiu, T. Todoran, N. Marin-Opreșcu, N. P. Chirica și d. M. Lungianu, Icoana Sf. Nicolae.

Revista este o publicație care merită toată atenția.

Drumul nou. Această revistă e îndrumătoare a agricultorilor. Apare în 40.000 exemplare și e foarte folositoare. În cuprinsul fiecărui număr, destul de bogat, apar articole, care sunt utile și se pot folosi de învățători atât pentru îndrumarea țăranilor, cât mai ales la cursul complementar, cu caracter agricol.

Bogată în statistice și în sfaturi practice, putem spune că e necesară la lecțiile de geografie, agricultură, gospodărie etc. Apare de două ori pe lună și abonamentul e 100 lei pe an. Redacția și administrația: București III, Str. Polonă Nr. 8.

Cronică dramatică. Intr'o notă sumară data trecută, am cuprins problema teatrului românesc al Aradului și am semnalat importanța, lui aci la granița de Vest.

De data aceasta adăugăm încă o creștătură pe răbojul vremii și spunem, că în această direcție se lucrează temeinic și într'un mod foarte sănătos.

Datorită d. T. Vuia, neobositul președinte al Asociației ziaristilor și publiciștilor români din Arad, arădanilor li se reprezintă piese de teatru bine alese.

În anii trecuți se reprezentau pe scenă la Arad, numai comedii umflate și pline de apucături rudimentare, fiindcă să vorbești de artă nu poți. În decursul alor 2 ani din urmă, au jucat o singură dramă trupele care s'au perindat pe la Arad.

Pe când în luna Ianuarie curent, după „Avarul“, s'a jucat o piesă bună „În larg“, apoi *Cidul* (se citește cum e scris), care a fost o însuflețire pentru spectatori. (Pentru orientare și conținutul piesei, cititorii pot să o procure în traducere din Biblioteca pentru toți Nr. 651). Noi remarcăm aci distinsa interpretare a rolurilor de către trupa naționalului din Cluj și fixăm succesul la rampă al Dnei Cupcea, care în rolul Ximenei părea atât de naturală, încât uitasem că suntem la teatru. Aceasta datorită darului Dsale inepuisabil și indiscutabil.

Deasemenea d. Tâlvan în Rodrigo, a smuls multe admirații, arătându-ne, mai ales în miezul piesei, că are un talent de invidiat în teatrul nostru românesc.

Bine, dna Viorica Iuga Lapeș, ne-a arătat o eleganță demnă de reținut, în interpretarea rolului. Restul ansamblului foarte omogen a lucrat cu multă pricepere, ca să ne redea la rampă o piesă bine jucată.

Mai relevăm spectacolul cu „Mușcata din fereastră“ foarte bine reușit. Intenționat am lăsat să ne ocupăm la fine de comedia „Femeia statornică“ jucată de trupa din Cluj, pentru frumosele idei ce sunt concepute în ea și pentru problemele cu totul noi, ce sunt edate în această piesă.

Atât de discutata problemă a căsniciei, a fost exploatată în fel și chip de mulți autori dramatici. Însă inferioritatea femeii totdeauna a fost relevată cu multă exagerare.

În piesa aceasta, femeile sunt redade în realitate, nu sunt numai proaste și stricate, ci și cumiști și raționale. Desnodământul piesei se face printr'o lecție demnă, foarte cugetată, servită de femeie, soțului ingrat.

Piesa e tradusă în românește de d. N. Vanciu, care a jucat unul din rolurile principale. Dsa ne-a arătat un joc de scenă foarte abil și ne-a dovedit încă odată, că este un artist de mare preț, mai ales în comedie.

Nu mai prejos a fost creația Dnei Viorica Dimitriu în rolul Constanței, care a apărut ca o figură silfidă, demnă de rolul pe care l-a interpretat impecabil. Opalescența Dsale în femeia statornică, ne-a arătat-o, ca, artistă de prim rang.

O elevațiune în teatru ne promite Dna Viorica Știrbeș, pe care o vedem debutând la Arad. Dsa învederează mult talent, așa că noi îi adăugăm

o mare bucurie succesului Dsale, arătându-i speranța noastră, că o vom vedea-o și în alte piese.

Foarte priceput și natural s'a arătat d. N. Dimitriu în rolul Dsale. Iar pentru a completa ansamblul piesei menționăm pe d. Constantinescu și nu putem uita pe Dna Borsa și Dș. Ninuța Hodoș, ambele la înălțime în execuția rolurilor.

Luna Ianuarie a stagiunii românești se încheie cu piesa „*Institutorii*” în frunte cu renumiții artiști, Soreanu, Antonescu, Finteșteanu etc. Apoi urmează ca în luna Februarie să vedem piesa „*Vlaicu Vodă*” dela care spectacol nu trebuie să lipsească nimeni.

Ion Blăgăilă.

Mihail Lungeanu: Din țara lui Alb Impărat

Acesta este titlul noului volum al distinsului scriitor Mihail Lungianu, de 3 ori premiat de Academia Română. Cuprinde 12 basme, al căror miez e cules din gura poporului, dar redată într'o formă plină de măiestrie și de farmec.

În prefață și'n introducere se arată marea însemnătate a acestui material, menit să creeze o mitologie română, care a inspirat pe a celorlalte popoare, socotite până azi ca promotoare ale culturii noastre, în deosebi Români și Grecii.

Prin basmele acestea se reconstitue ca prin o dâră neștearsă, trecutul nostru religios și politic, ajungând la concluzia, că neamul românesc e cel mai vechiu popor al rasei albe, născut și trăit neclintit pe șeaua Carpaților dela începutul începutului.

Toate miturile din vechea noastră credință, Moșul care face ziua din noapte, depănând fire albe p'un ghem și desdepănând fire negre depe altul, păcatul de moarte al stingerii focului viu, luarea de către Făt-frumos a apei vieții, a finereții fără bătrânețe, a cocoșului și raței de aur dela Ileana-Sânziana, păzită de două zgârne, una numai cu'n ochiu în frunte și alta doar cu'n dintente'n gură și'n conjurată de șerpi, și apoi aducerea de struguri vindecători de boli, din viile năzdrăvanilor, desrobirea fetelor de'mpărat și uciderea zmeilor, prin ajutorul calului năzdrăzan și al paloșului vrăjit, omorârea balaurului, sau scorpiei, ba și a faurului Vulcan a bourului și a vulturului cu sprijinul dela uriaș, al piticului, al lotrului și al atâtor animale, păsări și alte mici lighioane, vitejia lui Făt-frumos, fiu al lui Negru, or al lui Alb, Lal, sau Ler împărat, numindu-se Aldea, Frunză Verde cel viteaz, Piperuș, Verdeș, Voinic înflorit, Ologilă, Novac, Iorgovan, Tatomir, Dragoș, în luptă cu Roșu împărat și cu atâtea obejdii, răutatea'mpărătesei înfumurate care dă morții pe copila ei, pentrucă i se spunea că e mai frumoasă decât ea, cum și nedreptatea lui Alb, or a lui Lal împărat, față de soția, or de ficele lor, cari concep din înghițirea unei frunze, sau a unui piper, or din sorbirea nectarului dintr'o floare, toate se'nșiră admirabil, într'un stil poetic și într'o limbă aleasă, presărată cu minunate provincialisme și arhaisme, dându-se acestor creațiuni literare coloritul specific românesc și oltenesc.

Glosarul dela urmă tâlmăcește aceste ziceri, cari plac și cântă, după

cum arătările din introducere uimesc prin nouitatea lor și edifică în tragerea unor părți noi în privința preistoriei noastre.

Scris pe'nțeleșul și gustul tuturor, mici și mari, săteni și orășeni, volumul acesta e merit să fie citit cu mult folos de'ntraga suflare românească.

A apărut de Crăciun în 272 pagini cu prețul 55 lei, în editura „Cugețarea”, care prin editarea lui, a adus un mare serviciu culturii noastre naționale.

Plastica. Un fiu al Aradului d. E. Dublea face să apară la București, această revistă de artă, care intruchipează un ideal educativ în plastica românească. Scrisă cu nerv, revista „Plastica” umple un gol în literatura artei românești.

Apare și în condițiuni tehnice admirabile. În cuprins rel văm articolul de fond semnat de d. E. Dublea și câteva tablouri de pictură, expresive.

Ne gândim și la greutățile ce le întâmpină o revistă ca aceasta în țara noastră. De aceea o recomandăm cu căldură tuturor doritorilor de frumos.

Iar confratelui Dublea, îi urăm cu toată sinceritatea succes deplin, în drumul ce a apucat.

Un apel. Stimate Domn, literatura sănătoasă pătrunde greu în masele poporului, în deosebi la sate.

De aceea scrierile mele, menite să fie cunoscute în straturile cele mai largi și mai adânci ale neamului nostru, suferă de lipsa răspândirii lor.

Până la Punerea bazelor unei societăți de colportaj, a cărei inițiativă și conducere am luat-o, țin să număr rândurile celor cari apreciază bunele mele intenții și sforțările ce, paralel cu alții, fac pentru ridicarea culturală a țării.

Cine dorește să mă secondeze în această luptă are un deosebit prilej să dea dovadă de bunăvoința, ce nutrește față de scrisul curat românesc în general și de opera subsemnatului în special, primind să desfacă în cercul cunoștințelor 5 (cinci) volume, în schimbul primirii unuia grațuit.

Expedierea va fi contra ramburs.

Cel mai nou volum al meu este: „Din țara lui Alib împărat”, basme, costând 55 lei.

În așteptarea răspunsului Dv., urgent și favorabil, vă rog să primiți salutările și mulțumirile mele.

Cu stimă,

Mihail Lungianu

Scriitor, de trei ori premiat de
Academia Română
Consilier literar al Casei Școalelor,
Buc. V, Prîncipatele Unite 2, Vila 1

PROECT DE LEGE

pentru autorizarea unui examen excepțional de înaintare a învățătorilor la gradul II
Miercuri 20 Ianuarie 1937, s'a depus pe biroul Camerei, din inițiativă parlamentară, cerându-se și aprobându-se extrema urgență, următorul proiect de lege în legătură cu examenul de înaintare la gradul II.

Expunere de motive. La examenul de înaintare pentru gradul II, ținut în decembrie anul trecut, au căzut, și în special la probele scrise, un procent neobișnuit de mare de candidați.

Având în vedere că acest examen s'a ținut sub imperiul noii legi din 5 Iulie 1934, care prevede condițiuni cu totul speciale pentru acei care doresc să se prezinte la examen, având în vedere că acest examen nu s'a mai ținut de cinci ani și că în acest timp s'a făcut un număr prea mare de candidați, că, prin urmare, inspectorii au fost puși în neputință să facă din timp inspecțiile speciale pentruca astfel să se dea timp candidaților să se pregătească în mod serios; având în vedere că majoritatea dintre candidați sunt dintre acei cari așteaptă de ani de zile dela absolvire până la numirea în învățământ, că în acest timp au putut să piardă din cunoștințele ce au căpătat dela școală.

Ținând seamă că în cursul anilor 1930—1933 de tristă memorie pentru toată funcționăria și în special pentru corpul didactic, salariile nu s'au plătit cu lunile și deci învățătorimea s'a săbătut în mizeria materială, care nu i-a mai dat dispoziția sufletească să se ocupe de aproape și să se țină în curent cu tot ce s'a scris în materiile ce o interesau; ținând seamă că începând din anul 1934, când s'a modificat și Legea învățământului primar, s'a votat cele două legi în legătură cu educația tineretului, (străjerismul și ptegătirea premilitară) cu aplicarea acestor două legi s'a pus tot în sarcina corpului didactic primar, este ușor de tras concluzia, că învățătorii nu s'au putut prezenta strălucit, având de tratat probleme, care fără să treacă de puterile lor, le cereau timp îndelungat de studiu.

Pentru toate cele expuse mai sus, supunem deliberărilor Domniilor Voastre, alăturatul proiect de lege din inițiativă parlamentară, rugându-vă să binevoiți a acorda extrema urgență.

Proiectul Art. 1. — Prin derogare dela art. 119, din legea învățământului primar, Ministerul Educației Naționale este autorizat să fixeze un nou examen pentru data de 15 Martie 1937, în vederea clarificării situației învățătorilor candidați și respinși la examenul de gr. II, în sesiunea Decembrie 1936.

Art. 2. — Vor putea trece acest examen excepțional și învățătorii cari n'au putut fi înscrși la ultimul examen, dacă vor îndeplini condițiunile de admisibilitate prescrise de legea învățământului primar, până la data de 15 Martie 1937.

Art. 3. — Subiectele la probele scrise se vor fixa de Minister, în legătură numai cu activitatea școlară și extrașcolară a învățătorilor. **Art. 4.** — Celelalte condițiuni ale examenului de gr. II rămân cele prevăzute în legea învățământului primar.

Proiectul poartă semnătura unui număr de 105 deputați și a fost depus, după propunerea Dlui deputat Petre Ghiță, vicepreședinte al Adunării Deputaților, care totodată a semnat în fruntea deputaților, acest proiect.

La acest examen vor fi admiși toți cei căzuți în ultima sesiune, precum și acei care până la data de 15 Martie 1937 vor împlini termenul prescris de lege și vor avea făcute inspecțiile speciale.

Acest examen de lichidare se va ține indiferent de rezultatul revizuirii lucrărilor scrise ale învățătorilor respinși la ultimul examen. (Din ziarul „Naționalul”, Director, Ion Rotaru, București, str. Alexandrescu 70.)

Pe marginea acestor fapte e de prisos orice comentariu, mulțumirea și bucuria învățătorilor fiind pricepută de oricine.

De aceea, nu precupețim să aducem laude și preamări binevoitorilor școlai și învățătorimii, căroră le urăm sănătate și mult noroc.

ADRESA:

Biblioteca Palatului Cultural

Arad

Palatul Cultural

ROMANIA

Tipa

stitut de Arte Grafice și Editură S. A. Arad.

